

عەباو پەچە بەرگی ئافرەتی کورد نیه !

حەسەن قزڵچی

کە سەرئنجی ژبانی ئافرەتی کوردەواریم ئەدا ئەم زانی بالاپوش کە لە هیندی جیگە عەباو پەچە و لە هیدنیکی تر چارشووو چەخشوو روبەندی پی ئەلین) لە عادت و باوی تاییهتی نەتەوی کورد نەبەو لە هەندەرانهو هاتوو، چونکە عادت و باویکی کە تاییهتی میلله تیک بیت لە ناو زور ترینی ئەو میلله تەو لە ناو ئەوانەدا کە پایە و بناخە سەرەتایی ئەو گەلەن بلاو ئەبیتەو ئەوان زیاتر پی یەو هۆگر ئەبن و بە دل و داو ئەی پاریزن.

ئاشکرایە کە پایە و بناخە سەر تایی هەموو گەل و کومەلیک ئەوانە ی کە بە شیوەیەکی سادە لە دەرەوێ شاران ئەژین و عادت و باوی کونی نەتەوایەتیان زور سەخت و قایم کرتوو بە توندو تیزی ئەپاریزن .

بالاپوش لە هیچ شوینیکی کوردستان لە ناو خەلکی دیهات و خیلە _ کیهکاندا _ کە بناخە نەتەوێ کوردن _ نیه و نابینریت و تەنیا لە شارەکاندا هەیه، ئەویش لە هەر شوینە ی بە رەنگیک و بە چەشنیک باو. لە هیندی جیگا بالاپوشیکی رەشی هەراو (بەناوی عەبا، یان چارشوو) ل سەر تا پای بالاو ئەپچریت و تیتولیک قوماشی رەشی تەمکیش (بەناوی پەچە، یان روبەند) بە چروچاوو هەلئەواو سەریت. لە بریک شوینی تر پەچە و روبەند نیه و بالا پوشە کەش ئەگەر رەش نەبی و رەنگیکی تر یان گولداریش بیت قەی ناکات.

سەبارەت بە مە بالاپوش لە ناو میلله تانی ترەو هاتو تە ناو گەلی کوردو

له هەر ناوچهیه کیشا به جوریک توانیویه تی کاریگه ر بیت. تا ایره م لیک دابوه وهو بو روون بوو بوه وه به لام له مه به ولاره نه رویشتبوم ونه م نه زانی له کوی وه هاتوته ناو نه م گه له، تا ژنه لادی بیه عه ره به کانم چاو پیکه وت که ته نانه ت به بی خاوسیش عه بایان پیوه بوو، نه مجار به بی ی نه مه که: __ هه مو عاده ت و باوی تایه به تی نه ته وه یه ک له ناو پایه ی راسته کی ئو نه ته وه یه دا دیاری نه دات و زورترینیان پی یه وه هوگر نه بن- بوم دهر که وت که بالاپوش له میلله تی عه ره به وه به ناوی دینه وه هاتوته ناو کورد. ایتر نه م پوشه نیه تایه تی نه وان بوه، یان نه وانیش له لایه کی تره وه وه ریان گرتوه؟ خوم پیوه شه که ت نه کردبو. جارو بار بیرم هه وساری نه پساندو پیی نه کوتم له ج سه ره تای ایسلاما ئافره ت هاتوچوی مزگه وتانیان نه کردو، له گه ل پیاناو بو شه ریش نه چون و نه م ئازادیه له گه ل عه باو په چه ریک ناکه ویت وه عه باوه شه ر ناکریت، جگه نه مه ش له ئاییندا هه ر نه مه نده هه یه که ژن و بیاو سه رنجی یه کتر نه دهن مه گر له وه ختی پیداویستا وه ک: کرین و فروشتن و شاهیدی و شتی وا. که وابو بالاپوش تایه تی نه وانیش نیه وه له سه ره تای ایسلاما په چه و روبه ند نه بوه.

ایتر لیره ویستابوم و نه مه شم که به بیردا نه هات به باشی لیم روون نه بو. تا بوم ریک که وت کتیبه که ی جواهر لال نهرو (چاو خشاندنیک به میژوی دنیا دا بم چاو پیکه وت، کاری راستیی پله یه ک به ره و پیشتر رویشتبوو رونی کردبووه که عه ره ب بالاپوشیان له دو ایمپه راتوریه شکاوه کانی روما و فارس وه رگرتوه.

سه باره ت به مه که باسه که ی زور به که لکه و پیایویکی وا که یه کیکه

له پیاوه ژمارده‌کانی دنیا چه له‌بابه‌ت سیاسته‌ته‌وه و چه له باری میژو زانیشه‌وه دیاره بیرو رای به نرخه و له سهر به‌رجه‌وه‌ندو لیکدانه‌ویکی وورده‌وه قسه‌ته‌کات- نه‌وا به کوردی‌ته‌یگیرمه‌وه تا خوشکه‌کامان که‌لکی لیوه‌برگرن:

(جیگه‌ی په‌روش و داخه، عه‌ره‌به‌کان عاده‌ت و باویکی غه‌ریب و نامویان وهر گرت که زور کاری کرده پایه‌ی ئافره‌ت که ژیانی کومه‌لایه‌تیدا ئافره‌تی عه‌ره‌ب له پیشا په‌چه‌ی به‌رویه‌وه نه‌ته‌گرت و تیکه‌لی پیاوانی لی قه‌ده‌غه نه‌بو، به‌لکو هاتوچوی جیگای گشتیه‌کانی‌ته‌کردو ئه‌چوه مزگه‌وت و خوتبه‌شی‌ته‌دا .

به‌لام سه‌رکه‌وتن عه‌ره‌بی خسته سه‌ریاری لاسایی‌کردنه‌وه و شوین که‌وتنی عاده‌ت و باوی دو ایمپه‌راتوریه شکاوه‌کانی (روما و فارس). وه ئه‌لین قوسته‌نتینا و فارس کاریکی تاییه‌تیا‌ن کرده سه‌ر ژیانی ئافره‌تی عه‌ره‌ب و بونه هوی کلا بونیان و، وورده‌ج وورده ریژی (حه‌رم سه‌را) په‌یدا بوو ئافره‌ت دور که‌وتنه‌وه له تیکه‌لی بیوان و، داخه‌که‌م‌ته‌م کلابونه بوه دیارده‌یه‌ک له دیارده‌کانی ایسلام. هیندوستانیش که عه‌ره‌ب رویان تیکرد ئه‌مه‌ی لیوه‌رکرتن. سه‌رم سور ئه‌میننی که ئه‌بینم ایستاش هندی که‌سانی کونه په‌رست له سه‌ر‌ته‌م عازه‌ت و باوه ماونه‌ته‌وه. هه‌رچه‌ند بیر له ئافره‌ت‌ته‌که‌مه‌وه که له‌ژیر چارشییو روبه‌نددا قه‌تیس ماوه و دوره له‌دینا، زیندان و باخچه‌ی جان‌وه‌ران نه‌بی هیچی ترم بیر ناکه‌ویته‌وه. جا میلله‌تیکی نیوه‌ی له زیندانا شاررابیته‌وه چون نه‌بی پیشکه‌ویت؟ جیگه‌ی سه‌رنجه‌ که هیندوستان خه‌ریکه‌ بالاپوشی ئافره‌ت لا‌ته‌باو. کومه‌لی ایسلامیش تا راده‌یه‌ییکی باش‌ته‌م باره‌ قورسه‌ رزگاری بوه...).

لیردها قسه‌که‌ی نه‌رو ته‌واو ئه‌بیت. به‌لام سه‌رنج بده‌ین تیئه‌گه‌ین که له‌ناو می‌لله‌ته‌کانی روژ هه‌لاتی ناوه‌راستا که‌لی کورد له‌ روژگارانی زور کونه‌وه له‌ به‌رامبه‌ر عاده‌ت و باوی غه‌ریب و نامودا سه‌خت راویستاوه‌و که‌متر ره‌نگی بیگانه‌ی گرتوه. له‌ قسه‌که‌ی نه‌رو که‌ ئه‌لی : (جا می‌لله‌تیکی نیوه‌ی له‌ زیندانا شاررا بیه‌ته‌وه چون ئه‌بی پیشکه‌ویت؟) وا دیاری ئه‌دا که‌ بالاپوش له‌ هیندوستان ئه‌وه‌نده بلاوبوته‌وه که‌ هه‌مو ئا‌فره‌تانی گرتوته‌وه. که‌چی ئه‌وه تا ئه‌بینین له‌ شاره‌کانانه‌بی له‌ هه‌یج جیگه‌یه‌کی کوردستان بالاپوش نابیریت.

جا به‌م پی یه‌ له‌وه ئه‌چی ئا‌فره‌تی کورد که‌ باش سه‌رنج بدات و ته‌واو تی بگا وه‌ک ئا‌فره‌ته‌ لادیی یه‌کان له‌و عاده‌ت و باوه‌ غه‌ریب و نامویه‌ واردینیت و، ئه‌شبینیت که‌ هه‌یج نه‌قه‌وماوه! هه‌روه‌سا به‌رگی نه‌ته‌وا یه‌تی خوشی به‌ یه‌کجاری فری نادات و به‌لکو شانازیشی بیوه‌ ئه‌کات. چونکه‌ هه‌ر وه‌کو عه‌باو په‌چه‌ نیشانه‌ی دوا که‌وتووپی یه‌. روت و قوتی بی تامیش نیشانه‌ی لاسایی کردنه‌وه‌یه‌کی کویر کویرانه‌و گوم بونه‌ له‌ عاده‌ت و باوی بیگانه‌دا پیشینان باشیان کوتوه: هه‌مو شت به‌ خوی وه‌ خوشه‌و خویش به‌ ئه‌ندازه‌.